

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการศึกษา

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์สองประการคือ ประการแรกเพื่อศึกษาถึงความชุกของการบาดเจ็บหรืออุบัติเหตุ และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบาดเจ็บหรืออุบัติเหตุของประชากรที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป ประการที่สองเพื่อศึกษาถึงชนิดของการบาดเจ็บหรืออุบัติเหตุ และสถานที่ที่ได้รับบาดเจ็บหรืออุบัติเหตุ จำแนกตามลักษณะภูมิหลังของประชากร พฤติกรรมเสี่ยง และสภาพแวดล้อม ของประชากรที่ได้รับบาดเจ็บหรืออุบัติเหตุรุนแรง โดยใช้ข้อมูลจากโครงการสำรวจอนามัยและสวัสดิการ พ.ศ.2546 ดำเนินการโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติและเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์หัวหน้าครัวเรือนหรือสมาชิกในครัวเรือนตัวอย่าง สำหรับการศึกษานี้ได้เลือกศึกษาเฉพาะผู้ที่ตอบแบบสอบถามด้วยตนเองที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป ซึ่งมีจำนวนตัวอย่างในการศึกษาทั้งสิ้น 37,202 คน(จำนวนไม่ถ่วงน้ำหนัก)

การศึกษานี้ได้กำหนดตัวแปรตาม คือ การบาดเจ็บหรืออุบัติเหตุ ส่วนตัวแปรอิสระประกอบด้วย ลักษณะภูมิหลังของประชากร ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ส่วนพฤติกรรมเสี่ยง ได้แก่ การดื่มสุราหรือเครื่องดื่มมีแอลกอฮอล์ สำหรับสภาพแวดล้อม ได้แก่ เขตที่อยู่อาศัย และภาคที่อยู่อาศัย โดยมีสมมติฐานหลักว่าลักษณะภูมิหลังของประชากร พฤติกรรมเสี่ยง และสภาพแวดล้อมที่ต่างกัน น่าจะทำให้มีโอกาสได้รับบาดเจ็บหรืออุบัติเหตุแตกต่างกัน

การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนแรกเป็นการนำเสนอลักษณะทั่วไปของข้อมูล ส่วนที่สอง เป็นการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะภูมิหลังของประชากร พฤติกรรมเสี่ยง และสภาพแวดล้อมกับการบาดเจ็บหรืออุบัติเหตุของประชากรไทย โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ความถดถอยโลจิสติก (Logistic Regression Analysis) ส่วนสุดท้ายเป็นการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะภูมิหลังของประชากร พฤติกรรมเสี่ยงและสภาพแวดล้อมกับชนิดของการบาดเจ็บหรืออุบัติเหตุและสถานที่ที่ได้รับบาดเจ็บหรืออุบัติเหตุ สรุปผลการวิเคราะห์ดังนี้ คือ

5.1 ลักษณะทั่วไปของข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้มีประชากรที่ตกเป็นตัวอย่างทั้งสิ้น 37,202 คน โดยมีสัดส่วนของเพศหญิงมากกว่าเพศชาย (ร้อยละ54.8 เปรียบเทียบกับร้อยละ45.2) มีอายุเฉลี่ย40.1 ปี โดยกลุ่มอายุ 20-29 ปีและ30-39 ปีมีสัดส่วนเท่ากัน ซึ่งเป็นสัดส่วนที่มากกว่ากลุ่มอายุอื่น (ร้อยละ21.9) ส่วนสถานภาพสมรสนั้น พบว่า ประชากรตัวอย่างมีสถานภาพสมรสแล้วมากที่สุด (ร้อยละ66.8) รองลงมาคือผู้ที่ เป็น โสด(ร้อยละ23.3) ส่วนผู้ที่เคยสมรส(หม้าย/หย่า/แยก) มีสัดส่วนน้อยที่สุด (ร้อยละ9.8) นอกจากนี้ประชากรตัวอย่างร้อยละ54.5 มีการศึกษาระดับประถมศึกษา รองลงมาเป็นระดับมัธยมศึกษา(ร้อยละ29.2) และเป็นผู้ที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม/ประมงมากที่สุด (ร้อยละ29.5) รองลงมาเป็นผู้ที่ไม่ได้ทำงาน(ร้อยละ26.0) สำหรับรายได้นั้น พบว่า ประชากรที่ตกเป็นตัวอย่างมีรายได้เฉลี่ย 3,557.6 บาทต่อเดือน และเป็นผู้ที่ไม่ดื่มสุราหรือเครื่องดื่มมึนเมา มากที่สุด (ร้อยละ62.6) สำหรับเขตที่อยู่อาศัยนั้น พบว่า ประชากรตัวอย่างส่วนใหญ่อาศัยอยู่นอกเขตเทศบาลมากกว่าในเขตเทศบาล(ร้อยละ66.8 เปรียบเทียบกับ ร้อยละ33.2) และอาศัยอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมากที่สุด(ร้อยละ34.1)

5.2 ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะภูมิหลังของประชากร พฤติกรรมเสี่ยง และสภาพแวดล้อม กับการบาดเจ็บหรืออุบัติเหตุ โดยการวิเคราะห์ความถดถอยโลจิสติก (Logistic Regression Analysis)

5.2.1 ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะภูมิหลังของประชากร พฤติกรรมเสี่ยง และสภาพแวดล้อม กับการเคยได้รับบาดเจ็บหรืออุบัติเหตุ

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะภูมิหลังของประชากร พฤติกรรมเสี่ยง และสภาพแวดล้อม กับการเคยได้รับบาดเจ็บหรืออุบัติเหตุ โดยการวิเคราะห์ความถดถอยโลจิสติก (ตารางที่20) พบว่า ตัวแปรที่ให้ผลสอดคล้องกับสมมติฐานของการศึกษา ได้แก่ ตัวแปรเพศ อายุ การดื่มสุราหรือเครื่องดื่มมึนเมาและเขตที่อยู่อาศัย กล่าวคือ เพศชายมีโอกาสเคยได้รับบาดเจ็บหรืออุบัติเหตุมากกว่าเพศหญิง ผู้ที่มีอายุน้อยมีโอกาสเคยได้รับบาดเจ็บหรืออุบัติเหตุมากกว่าผู้ที่มีอายุมากกว่า ผู้ที่ดื่มสุราหรือเครื่องดื่มมึนเามีโอกาสเคยได้รับบาดเจ็บหรืออุบัติเหตุมากกว่าผู้ที่ไม่ดื่ม ส่วนผู้ที่อาศัยอยู่นอกเขตเทศบาลมีโอกาสเคยได้รับบาดเจ็บหรืออุบัติเหตุมากกว่าผู้ที่อยู่ในเขตเทศบาล ส่วนตัวแปรสถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ภาคที่อยู่อาศัย เป็นตัวแปรที่ให้ผลไม่สอดคล้องกับสมมติฐานของการศึกษาครั้งนี้

ตารางที่ 20 สรุปลความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะภูมิหลังของประชากร พฤติกรรมเสี่ยง และสภาพแวดล้อม กับการเคยได้รับบาดเจ็บหรืออุบัติเหตุ

ลักษณะภูมิหลังของประชากร พฤติกรรมเสี่ยง และสภาพแวดล้อม	การวิเคราะห์ความถดถอยโลจิสติก	
	สมมติฐาน	มีนัยสำคัญ
1. ลักษณะภูมิหลังของประชากร		
1.1 เพศ	/	มี
1.2 อายุ	/	มี
1.3 สถานภาพสมรส	-	มี
1.4 ระดับการศึกษา	-	มี
1.5 อาชีพ	-	มี
1.6 รายได้	-	มี
2. พฤติกรรมเสี่ยง		
2.1 การดื่มสุราหรือเครื่องดื่มมีแอลกอฮอล์	/	มี
3. สภาพแวดล้อม		
3.1 เขตที่อยู่อาศัย	/	มี
3.2 ภาคที่อยู่อาศัย	-	มี

หมายเหตุ: / หมายถึงเป็นไปตามสมมติฐาน

- หมายถึงไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

มี หมายถึงมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5.2.2 ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะภูมิหลังของประชากร พฤติกรรมเสี่ยง และสภาพแวดล้อม กับความรุนแรงของการบาดเจ็บหรืออุบัติเหตุ

สำหรับผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะภูมิหลังของประชากร พฤติกรรมเสี่ยง และสภาพแวดล้อม กับความรุนแรงของการบาดเจ็บหรืออุบัติเหตุ นั้น พบว่า ทิศทางของความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่างๆกับการเคยได้รับบาดเจ็บหรืออุบัติเหตุรุนแรงเกือบทุกตัวแปรให้ผลเช่นเดียวกันกับการเคยได้รับบาดเจ็บหรืออุบัติเหตุ ยกเว้น ตัวแปรรายได้ และเขตที่อยู่อาศัย กล่าวคือ ผู้ที่มีรายได้น้อยจะมีโอกาสเคยได้รับบาดเจ็บหรืออุบัติเหตุรุนแรงมากกว่าผู้ที่มีรายได้มาก ส่วนเขตที่อยู่อาศัยนั้น พบว่า ผู้ที่อยู่ในเขตเทศบาลมีโอกาเคยได้รับบาดเจ็บหรืออุบัติเหตุรุนแรงมากกว่าผู้ที่อยู่นอกเขตเทศบาล

5.3 ชนิดของการบาดเจ็บหรืออุบัติเหตุและสถานที่ที่ได้รับบาดเจ็บหรืออุบัติเหตุ

จากการศึกษาถึงชนิดของการบาดเจ็บหรืออุบัติเหตุ พบว่า สองในห้าได้รับบาดเจ็บหรืออุบัติเหตุจากยานพาหนะ(ร้อยละ41.5) และหนึ่งในห้าถูกทำร้ายร่างกาย (ร้อยละ 26.5) และร้อยละ 19.1 เกิดจากพลัดตกหกล้ม, ที่เหลือได้รับบาดเจ็บหรืออุบัติเหตุจากอุบัติเหตุจากการทำงาน และอุบัติเหตุอื่นๆ ใกล้เคียงกัน สำหรับสถานที่ที่ได้รับบาดเจ็บหรืออุบัติเหตุ พบว่า ประชากรได้รับบาดเจ็บหรืออุบัติเหตุบนท้องถนนมากที่สุด (ร้อยละ38.4) รองลงมาคือ ภายในบ้าน/บริเวณบ้าน สถานที่อื่นๆ และในที่ทำงาน ตามลำดับ(ร้อยละ34.7 14.0 และร้อยละ12.8 ตามลำดับ)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ได้แบ่งออกเป็น 2 ประเด็น คือ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย และข้อเสนอแนะเชิงการวิจัย ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ประเด็นที่1: ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัยทำให้ได้ข้อเสนอที่จะนำมาเป็นประโยชน์ในการกำหนดแนวทางป้องกันการประสพอุบัติเหตุที่ประชากรในประเทศไทยกำลังประสพอยู่ ดังนี้

1.1 จากการศึกษาที่พบว่า ตัวแปร เพศ อายุ การดื่มสุราหรือเครื่องดื่มมีแอลกอฮอล์ และเขตที่อยู่อาศัย เป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการบาดเจ็บหรืออุบัติเหตุอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งผลการศึกษานี้ทำให้ทราบถึงประชากรกลุ่มเสี่ยง จึงอาจเป็นประโยชน์สำหรับผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวกับการกำหนดยุทธศาสตร์ และแนวทางในการป้องกันการเกิดอุบัติเหตุ อาทิเช่น การนำความแตกต่างของเขตที่อยู่อาศัย มาร่วมพิจารณาในการณรงค์ให้ความรู้ และสร้างค่านิยมที่ถูกต้องเกี่ยวกับ พฤติกรรมป้องกันการเกิดอุบัติเหตุแก่ประชาชน โดยอาจมุ่งเน้นไปที่พื้นที่นอกเขตเทศบาล ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีสัดส่วนของการได้รับบาดเจ็บสูงและประชาชนอาจจะไม่ให้ความสำคัญกับการป้องกันการเกิดอุบัติเหตุเท่าที่ควร เป็นต้น

1.2 จากผลการศึกษาที่พบว่าประชากรที่เคยได้รับบาดเจ็บหรืออุบัติเหตุรุนแรงนั้น ส่วนใหญ่แล้วเป็นผู้ที่ได้รับบาดเจ็บหรืออุบัติเหตุจากยานพาหนะและสถานที่ที่เกิดอุบัติเหตุเกิดขึ้นบนท้องถนนมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับรูปแบบในการดำเนินชีวิตของประชากรที่ต้องมีการขับขี่หรือโดยสารยานพาหนะเป็นประจำ จึงทำให้ประชากรมีความเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุ ดังนั้นจึงควรจัดการศึกษาและอบรมให้ความรู้ในเรื่องเกี่ยวกับวินัยในการจราจร และความปลอดภัยในการขับขี่ให้กับผู้ขับขี่และผู้ใช้รถใช้ถนนอย่างทั่วถึง เพื่อให้ขับขี่อย่างมีระเบียบถูกต้องตามกฎหมาย และผู้ที่เดินทางเท้าใช้ถนนและข้ามถนน ในสถานที่สำหรับข้ามถนน

1.3 เนื่องจากในปัจจุบันมีกฎระเบียบเกี่ยวกับการจราจร และบทลงโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืนจำนวนมากแต่ยังคงพบว่าปริมาณของการประสพอุบัติเหตุค่อนข้างสูง ซึ่งแสดงให้เห็นว่าประชาชนจำนวนมากยังคงไม่ปฏิบัติตามกฎและระเบียบเท่าที่ควร ดังนั้นเจ้าหน้าที่ของรัฐจึงต้อง

เข้มงวดในการบังคับใช้กฎระเบียบต่างๆ ให้มากขึ้น เพราะการให้ความรู้ความเข้าใจและการรณรงค์เพียงอย่างเดียวสามารถแก้ไขปัญหาได้ในระดับหนึ่งเท่านั้น

1.4 จากผลการศึกษาที่พบว่าประชากรเคยได้รับบาดเจ็บหรืออุบัติเหตุมีสัดส่วนของการได้รับบาดเจ็บหรืออุบัติเหตุบนท้องถนนมากกว่าสถานที่อื่นๆ อาจเป็นข้อสังเกตอย่างหนึ่งว่าอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นบนท้องถนนนั้นเกิดจากพฤติกรรมของผู้ใช้รถใช้ถนนเพียงอย่างเดียวหรือไม่ หรืออาจเป็นเพราะสภาพพื้นผิวถนน แสงสว่าง และป้ายสัญลักษณ์ในการจราจรไม่ชัดเจน ซึ่งสาเหตุดังกล่าวนี้ก็เป็นส่วนสำคัญที่ก่อให้เกิดอุบัติเหตุบนท้องถนนได้มากเช่นกัน ดังนั้นหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องควรหันมาให้ความสนใจต่อลักษณะสภาพแวดล้อมของเส้นทาง เช่น มีการปรับปรุงพื้นผิวถนนที่เป็นหลุมบ่อ ความกว้างของช่องทางเดินรถ ติดตั้งไฟฟ้าข้างถนนเพื่อให้แสงสว่าง รวมถึงการกำหนดมาตรการห้ามติดแผ่นป้ายโฆษณาขนาดใหญ่ในบริเวณที่ไม่เหมาะสม ซึ่งจะทาบดบังการมองเห็นของผู้ที่ใช้รถใช้ถนน เช่น บริเวณทางแยกต่างๆ เป็นต้น

1.5 ผลการศึกษายืนยันว่าประชากรที่ดื่มสุราหรือเครื่องดื่มมึนเมาจะมีสัดส่วนของการได้รับบาดเจ็บหรืออุบัติเหตุจากยานพาหนะมากที่สุด ดังนั้นจึงควรมีมาตรการเกี่ยวกับการห้ามขับขี่ยานพาหนะขณะมึนเมาอย่างจริงจัง และรณรงค์โครงการเมาไม่ขับอย่างต่อเนื่อง มิใช่ดำเนินการหรือเข้มงวดจับกุมเฉพาะในช่วงของเทศกาลสำคัญเท่านั้น นอกจากนี้ควรส่งเสริมให้ประชาชนในทุกระดับได้รับรู้ถึงผลของการดื่มสุรา ซึ่งไม่เพียงแต่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อตัวผู้ดื่มเอง แต่ยังสามารถส่งผลกระทบต่อคนรอบข้างที่ไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นการบาดเจ็บ การตาย พิการ ตลอดจนเหตุร้ายต่างๆ ที่เกิดขึ้น ล้วนแต่ก่อให้เกิดความสูญเสียต่อระดับบุคคล ครอบครัวและสังคมอย่างยิ่ง

1.6 จากผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างชนิดของการบาดเจ็บหรืออุบัติเหตุกับอายุ มีข้อค้นพบที่น่าสนใจ คือ ประชากรที่มีอายุมากขึ้นจะมีสัดส่วนของการได้รับบาดเจ็บหรืออุบัติเหตุจากการพลัดตกหกล้มสูงขึ้นตามไปด้วยซึ่งผู้สูงอายุจะมีสัดส่วนมากที่สุด ผลการศึกษาดังกล่าวจึงอาจจะเป็นประโยชน์สำหรับผู้ที่ต้องดูแลผู้สูงอายุ ทั้งในด้านของสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัย และการระมัดระวังไม่ทอดทิ้งให้ผู้สูงอายุอยู่เพียงลำพัง ซึ่งอาจจะช่วยลดการเกิดอุบัติเหตุในผู้สูงอายุได้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประเด็นที่ 2: ข้อเสนอแนะเชิงการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้เป็นการนำข้อมูลมาใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์ แต่อาจจะขาดความครบถ้วนของตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการบาดเจ็บหรืออุบัติเหตุ ดังนั้นในการศึกษาครั้งต่อไป ผู้วิจัยมีความเห็นว่าควรเก็บรวบรวมโดยใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้นมาเพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการได้รับบาดเจ็บหรืออุบัติเหตุโดยตรง ทั้งนี้เพื่อให้สามารถอธิบายปัจจัยที่น่าจะมีอิทธิพลต่อการบาดเจ็บหรืออุบัติเหตุได้ชัดเจนยิ่งขึ้น และควรเพิ่มตัวแปรเกี่ยวกับทัศนคติ ความรู้และความเข้าใจในการป้องกันอุบัติเหตุ การเปิดรับข่าวสาร ตลอดจนพฤติกรรมเสี่ยง เช่น การใช้สารเสพติด และพฤติกรรมป้องกัน เช่น การใช้อุปกรณ์ป้องกันขณะทำงาน การสวมหมวกกันน็อก/คาดเข็มขัดนิรภัยขณะขับขี่ยานพาหนะ เป็นต้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย